

Veilige verwerking van Jacobskruiskruid uit weilanden

Versie 27-07-2026

Jacobskruiskruid is een plant met opvallende gele bloemen die van nature voorkomt in Nederland. Oorspronkelijk groeide de plant vooral in de duinen, maar inmiddels komt hij in vrijwel het hele land voor. Sinds de laatste decennia neemt de hoeveelheid Jacobskruiskruid ook toe in veel weilanden. Dat is een risico voor grazend vee.

De plant bevat giftige stoffen, de zogenoemde pyrrolizidine-alkaloïden (PA's). Deze stoffen zijn schadelijk voor grote grazers, zoals paarden en runderen. Daarom is het heel belangrijk dat resten van Jacobskruiskruid niet in hooi of kuilvoer terecht komen. Zorgvuldige afvoer en verwerking van het maaisel is daarom noodzakelijk.

Uit onderzoek blijkt dat tijdens een professioneel composteringsproces de giftige PA's worden afgebroken en de kiemkracht van de zaden volledig verdwijnt. Hierdoor kan Jacobskruiskruid veilig worden verwerkt.

Waarom is Jacobskruiskruid een probleem?

De PA's komen voor in de hele plant, maar de hoogste concentraties zitten in de gele bloemen. Wanneer paarden of runderen deze stoffen binnenkrijgen, kunnen ze ernstige leverschade oplopen. Ook kleine hoeveelheden kunnen op termijn schadelijk zijn.

Schapen en geiten zijn veel minder gevoelig voor deze giftige stoffen. Door bacteriën in hun spijsverteringsstelsel kunnen zij de PA's grotendeels afbreken.

Grote grazers vermijden verse planten meestal vanwege de bittere smaak. Na het maaien, tijdens het drogen tot hooi of bij het inkuilen, verdwijnt deze bittere smaak echter. Dieren kunnen de planten dan ongemerkt opeten. Daarom is het belangrijk dat maaisel met Jacobskruiskruid niet in hooi of kuilvoer terechtkomt, maar zorgvuldig wordt afgevoerd en verwerkt.

Hoe is Jacobskruiskruid te herkennen?

Jacobskruiskruid heeft felgele bloemen en bloeit van ongeveer half juni tot en met oktober.

De plant is tweejarig. In het eerste jaar ontwikkelt de plant alleen een blad laag bij de grond. In het tweede jaar groeit een rechtopstaande, vaak paars aangelopen stengel met veel vertakkingen en gele bloemen. Deze bloemen kunnen zowel volledig geopend als zonder bloemblaadjes voorkomen.

Rozet in 1^e jaar (foto links); kenmerkende paarse stengel in 2^e jaar (foto midden) en gele bloemen in 2^e jaar (foto rechts)

Hoe is maaisel van Jacobskruiskruid op een veilige manier te verwerken?

Uit onderzoek blijkt dat tijdens een professioneel composteringsproces de giftige PA's worden afgebroken en de kiemkracht van de zaden geheel verdwijnt.

In dit proces worden de restanten van de plant onder gecontroleerde omstandigheden gehygiëniseerd. Daarbij wordt het materiaal gedurende minimaal vier dagen op een temperatuur van ten minste 60 graden verhit. De hygiënisatie inactieveert de zaden, terwijl de verdere compostering zorgt voor de afbraak van de PA's.¹

Een actueel overzicht van professionele compostproducenten is te vinden op www.bvor.nl.

Welke methoden geven geen veilige verwerking?

Van enkele andere verwerkingsmethoden is nog onvoldoende aangetoond dat zij Jacobskruiskruid volledig onschadelijk maken.

Voor verwerking via de kleine kringloop (onbewerkt terugbrengen op het land) en via bokashi is niet aangetoond dat de giftige PA's en de kiemkracht van de zaden onder alle omstandigheden verdwijnen.

Ook voor vergisting zijn er aanwijzingen dat een groot deel van de PA's wordt afgebroken. Op basis van de huidige kennis is echter nog onvoldoende aangetoond dat dit onder alle praktijkomstandigheden leidt tot een volledige afbraak van de giftige stoffen. Daarom blijft professionele compostering de meest betrouwbare en veilige verwerkingsmethode.

¹ Bron: Bos, M. (2013). *Biologie & beheersing van Jacobskruiskruid*. Louis Bolk Instituut.

Een veilig alternatief is verbranding, bijvoorbeeld in een afvalverbrandingsinstallatie. Dit is echter duurder en minder duurzaam dan professionele compostering.

Particulieren kunnen een enkele plant via de gft-container afvoeren. Het materiaal wordt dan verwerkt in een professionele gft-compostering, waar de giftige stoffen worden afgebroken en de zaden hun kiemkracht verliezen.

Bronnen en meer informatie

[Bos, M. \(2013\). Biologie & beheersing van Jacobskruiskruid. Louis Bolk Instituut](#)

[Chmit, M.S., Müller, J., Wiedow, D., Horn, G. & Beuerle, T. \(2021\). Biodegradation and utilization of crop residues contaminated with poisonous pyrrolizidine alkaloids. Journal of Environmental Management, 290, 112629.](#)